

100 éve született Tátrai Vilmos

A XX. század magyar zenei életének egyik legmarkánsabb zenei egyénisége, Tátrai Vilmos október 7-én lenne száz éves. A hegedűművész és pedagógus a világhírű Tátrai Vonósnégyes és a Magyar Kamarazenekar megalapítójaként, az Állami Hangversenyzenekar legendás híré koncertmestere és a budapesti Zeneakadémia professzora is volt egy személyben. A szepességi szász (cipszer) családból származó gyermek korán közeli kapcsolatba került a zenével, édesapja adta kezébe a hegedűt, kezdte el a tanítását, majd a házi muzsikálás és a társas zenélés alapozta meg későbbi pályáját, előadói karakterét. Hat éves korában lépett fel először, utoljára pedig a halála előtt két héttel, 87 éves korában.

Hegedűtanulmányait a Nemzeti Zenedében folytatta, majd a Liszt Ferenc Zene-művészeti Főiskolán Szerémi Gusztáv növendéke volt. Ezt követően Lajtha László, Waldbauer Imre, Rados Dezső, Hubay Jenő tanítása nyomán vált kiváló muzsikussá, sajátította el a hegedülés fortélyait. Külföldi tanulmányai és tapasztalatszerzése után (1936-tól egy éven át a Buenos Aires-i Rádiózenekar vezetője volt, 1940-ben Ankarában dolgozott zenekarvezetőként) 1940-től 1944-ig a Budapest Székesfővárosi Zenekara, 1945-46-ban a Rádiózenekar, 1946-tól pedig harminckett éven át a Fővárosi Zenekar (Állami Hangversenyzenekar, ma Nemzeti Filharmonikus Zenekar) koncertmestereként tevékenykedett. A nemzetközileg is elismert, a világ legjelentősebb pódiumain is megfordult Tátrai Vonósnégyes repertoárja tartalmazta szinte a teljes quartett-irodalmat.

Az 1957-ben alapított Magyar Kamarazenekar, amely főként az Állami Hangversenyzenekar tagjaiból állt, a belső intrikák és támadások ellenére megvalósította a szimfonikus zenekaron belüli legmagasabb rendű műhelymunka összekapcsolását a zenekari művészeknek is individuális élményt adó kamarazenéléssel.

1971-től haláláig a Zeneakadémia professzoraként nem csupán szakmai tudását, de hazaszeretettét, a zenekultúra megértését és

nemes emberségét is megpróbálta átadni növendékeinek.

Vendégprofesszorként tanított Caracasban és Assisiben, 36 nemzetközi versenyen zsűrizett.

Tátrai Vilmos munkásságához fűződik mintegy kétszáz hanglemezfelvétel, hatvannál több magyar mű ősbemutatója, valamint számos külföldi zenedarab első előadása, illetve kottapublikációk, tanulmányok közzététele. Egész élete során dokumentálta művészi munkájának minden mozzanatát. Emlékiratát „Hegedűszó alkonyatban”, gyermekei rendezték sajtó alá.

Tátrai Vilmos kitüntetései: Kossuth-díj (1958), Erdemes Művész (1966), Kiváló Művész (1970), Liszt-díj (1952, 1972), Bartók-Pásztori Nagydíj, (1985) Magyar Köztársaság Érdemkereszt (1992), Ferencsik-gyűri (1992), Musica Omnia Nagydíj (1993), XIII. ker. díszpolgára (1999) posztumusz.

A Zenekar újság első számának indító interjújában (1994) és 85. éves születésnapjára viszszaemlékezésében, (1997) sarkosan fogalmazott meg örök igazságokat, amelyekből idézünk néhányat:

„Egy zenekar olyan, mint az ország: ha jól vezetik, akkor ... jól működik.”

„Ugye az intrika ennek az országnak az egyik legfőbb mozgatóereje – amikor kamarazenekarunk a legnagyobb sikereit aratta, akik nem voltak benne, természetesen azt mondták, hogy ez rongálja a nagyzenekart. Nekem, mint öreg koncertmesternek az volt a véleményem, hogy aki ebben a – ne sértődjék meg senki – magasabb rendű muzsikálásban részt vesz, az a nagyzenekarban is kamatoztatni tudja majd azt a technikát és tudást. A kamarazenekarban ugyanis nincs statisza – a nagyzenekarokban bőven lehet...”

„Előbb-utóbb minden állandó karmestert megutálnak.”

„Annak idején, az én ifjúságomban, a bécsi és a budapesti Operaház fizetései között nem volt semmilyen különbség. Az Operaház zenekara igen jól meg volt fizetve: az idősebbek miniszteri tanácsosi fizetést húztak...”

„Nem tudom elviselni a gondolatot, hogy vannak itt emberek, akik évtizedeken át valóba áldozatos munkát végeztek, s aztán jön egy zenekar, amely semmit sem csinált, s mégis háromszor annyit keres.”

„Az sem vigasztal, hogy olvasott napilap úgynevezett kritikusat már perelik a kollégák, miután kiderült, hogy az illető még a kottát sem ismeri, de megengedhetetlen hangon ítélkezik mások felett.”